

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 40. ANUL XII.

Sabiu, in 21 Maiu 1864.

Telegrafulu este de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8. fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litera mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 18/30 Maiu 1864.

Siedinti'a se incepe la 10 3/4 ore. Dupa cetirea protocolului, care se face in limb'a romana, observa C. Schmidt, ca neintielegendu deplinu conceptulu protocolului privitoriu la cuventulu Dr. Teutsch, aru dori a se ceti passulu respectivu in limb'a germana, pe langa care apoi, facendu-se, C. Schmidt si afla multiemirea. Gaitanu cere a se insemna mai deaprobe, carea din interelatiunile lui Obert se intielege aici. Cu acest'a protocolulu e verificatu.

Presiedintele comunica, ca tocmai acum iau sositu doue pre inalte rescripte care cuprindu sanctiunarea duoru legi aduse de diet'a transsilvana, si punendu-le indata la ordinea dilei, citeste harthia comissarului regescu, prin carea se tramite articulu de lege pentru inarticularea natiunei romane.

Acestu pre inaltu rescriptu, datatu din 26 Octobre 1863, se citeste in tote trei limbile, si adunarea, radicandu-se lu asculta cu reverintia.

Apoi cetescu notarii articulu respectivu, acumu intaritu si sanctiunatu, iarasi in tote trei limbile; dupa care apoi

Archimandritulu P o p a s u ia cuventulu, pentru de a multiam Maiestatei Sele si de a depune de nou omagiulu credintiei si alipirei natiunei romane la tronulu imperatescu, si dice cu voce sonora si tonu inaltu:

Inalta casa! Deca natiunca romana din instinctulu naturalu a asceptatu mantuirea ei in vremile cele deplorabile si funeste ale trecutulu numai din manile gloriosiloru si iubitoriloru de dreptate imperati ai Austriei; deca romanulu, condusu de religiunea lui resariteana, a privitu in domnitoriulu seu legiuitu pe unu mandataru alu lui Domnedieu pe pamentu, — eu mi iau voia a dice, ca acest'a inclinare a inimei lui au fostu pre justa, pre sanatos'a; pentruca astadi vedemu acelu instinctu, vedemu acea credintia a lui prefacuta in fapta, prefacuta in corpu. De aceea eu ca slabu organu alu scumpei mele natiuni aducu in numele ei cea mai ferbinte multiamita Maiestatei Sele pre gratiosulu si cavaleresculu nostru Domnitoru Franciscu Iosifu I. (Sa traiasca! entusiastice! si Hoch!) pentru ca a scosu natiunea romana—cea mai vechia aci in tierra— a scos'o dicu, din morte la vietia, a facut'o a se renasce si reinvia, si cu tota curatien'a inimei apromitu in numele natiunei mele aci in fati'a inaltei camere, in fati'a lui Domnedieu si a lumii intregi, ca natiunea acest'a va mori si va trai pentru gloriosulu Domnitoriu alu Austriei, pentru stralucit'a casa Habsburgico-Lotaringica, (Sa traiasca! Hoch!), pentru unitatea imperiulu austriacu nedespartita (Sa traiasca! Hoch!) Apromitu, inalta camera, in numele romaniloru celoru curati la anima ca natiunea mea va fi credinciosa si cu alipire neclatita nu numai pe candu va fi imperiulu in fericire si in pace, ci si in tempulu necasului (Bravo! sa traiasca!)

Romanulu va sta gat'a in totu minutulu, a-si versa si cea din urma picatura de sange pentru unu astfelu de parinte gloriosu si pentru imperiulu seu celu fundatu pe unitatea si egalitatea tuturoru natiuniloru, din care e compusu. (Sa traiasca! Hoch!) Si in fine promitu, ca natiunea mea va tine de un'a din cele mai sante datorii ale ei a caut'a si sustine bun'a intielegere si cordial'a infratire intre celelalte natiuni ale patriei.

(Bravo! Sa traiasca! Hoch! entusiastice.)

Puscariu inca se simte datoriu, a multiam in a dou'a linia regimulu de fatia alu Maiestatei Sele si membriloru neromani din dieta; si priimindu-se si acestu cuventu cu acclamatii, presiedintele enuncia bucuri'a casei pentru publicarea legi amintite.

Gaitanu aru dori, ca in conclusulu dietei sa intre si aceea, ca legea publicata sa se efiptuiesca; la care presiedintele observa, ca indatorirea efiptuierii se cuprinde in insusi P. n. rescriptu.

Mog'a propune, ca multiamita si bucuri'a casei sa se aduca la cunoscintia Maiestatei Sele pe cale telegrafica.

Presiedintele observa, ca diet'a corespunde cu Maiestatea Sea numai prin preumilite representatiuni. Mog'a: se intielege de sine, ca pe calea acest'a si presiedintele promite a urma astfelu.

Presiedintele citeste acum o harthia de dto Gastein 23 Maiu, in care comisariulu reg. comunica legea privitoare la inarticularea din 20 Octobre 1860 si a patentei din 26 Februaru 1861.

Casa se radica si asculta cu reverintia acestu preinaltu rescriptu dto 20 Octobre 1863 in tote trele limbele, dupa care apoi iar in tote limbele se ceteste legea intarita si sanctiunata.

C. Schmidt ia cuventulu, si aruncandu o scurta privire asupra binefaceriloru, ce le-au si adusu asupra tierii diplom'a si patent'a de ore ce deputatii nostri au intratu deja in senatulu imperialu, provoaca inalt'a casa a se radica si a aduce Maiestatei Sele multiamita prin acclamatii intreite entusiastice, — ceea ce se si face.

Presiedintele aduce la ordine mei multe cereri de concedia si anume:

Cont. Beldi cere concedia pana la insanatosiare. Se va tramite la inalulu Guvernu spre tractare ulterioara. Br. Zinoviu Hagi Constantinu Poppu de Boemstetten cere concedia pe siese septemani, pentru de a merge la bai. Se va tramite asemenea la Guvernu.

Sipotariu din causa bolei cere concedia de siese septemani. I-se da.

Simeonu Balomiri cere concedia pana la insanatosiare.

La propunerea Dr. Teutsch se hotaresce ca la Eranosz, a i-se da concedia de 4 septemani. Franciscu de Trauschensfels depune mandatulu seu de ablegatu, si presiedintele promite a face cele de lipsa pentru reintregirea acestui postu.

Presiedintele comunica, ca ablegatii Thiemann si A. Bohatielu suntu intr'o comisiune oficiosa, si pana la terminarea ei nu voru lua parte la dieta.

Eitel se roga, a fi scutitu de postulu de notariu; se priimesce si in siedinti'a urmatore se va face alegere noua. In fine se citeste o propunere de urgentia adusa de regalistulu Mager si 13 consoti, prin carea fatia cu concessiunile date din partea regimulu romanescu pentru cladirea a trei drumuri ferate, prin cari Transsilvania se incungiuira de totu si remane eschisa din drumulu celu mare european, ceru:

1) ca diet'a sa roge pre inaltulu regimu, a intra in negociatiuni cu guvernulu romanescu in privintia acest'a;

2) ca un'a din liniile, ce se voru trage prin Transsilvania negresitu se treca si pe la Brasiovu;

3) ca la inceputulu sesiunei senatulu imperialu regimulu sa refereze despre cele facute in privintia acest'a, si

4) propunerea acest'a sa se privesca si pertracteze ca urgente.

Presiedintele promite, ca o va tipari, o va impartii intre membrii si o va pune la ordinea dilei, dupace asupra tempulu si modulu se porta discussiune via intre dd. Filtsch, Obert, C. Schmidt, Dr. Teutsch, Maager, E. Herbert, Puscariu, Gaitanu, Rannicher, Gull si I. Balomiri.

Foi magiare despre Romania.

(Continuare si capetu.)

„Magyar Sajtó“ intr'altu numeru marturisesce, — ceea ce acum si dealtmintrea scie tota lumea, in ce tipu cele mai multe jurnale germane scuipa focu asupra mesuriloru, ce le-a luat decurendu Domnitoriulu Romaniei si Guvernulu lui, cualificandu tote evenimentele desvoltate in Romania de unu timpu incoce mai scie Ddieu de ce felu de intreprinderi ten-

dintiose și ilegale. Ceteșca cui i place faimos'a „Pressa“ vienesa, și va vedé, cu câtu veninu descrie dens'a faptulu Domnitoriului Cuz'a din 2/14 Maiu.— Eata ce dice „M. Sajtó“: „Déca vre'unu Polonu au cumperatu in Iasi unu cutitu, apoi Iasi se proclama numai decátu de vatr'a revolutiunei, și no-tele rusesci curgu cá bróșcele dupa plóia; déca órecine-si pune gaitane pe vestminte, apoi eata se și vorbesce despre pregatiri de resculare, ear reclamatiunile austriace se ajungu un'a pe alt'a, firesce dupa audiulu jurnaleloru germane. Déca s'au auditu pe stradele Bucuresciloru unu curentu italianu, de Taru fi vorbitu chiaru Consululu italianu, eata ca aci fabul'a e și gal'a, și adeva: ca aci vorbesce gur'a partitei actunarie itale seu mai bine disu ca mân'a aceleiasi partide luca aci. Déca din intemplantu au esítu la esercitiile militare chiaru insasi militi'a romána, apoi eata ca și acést'a trece de tendintia de a opugná Pórt'a, cu violarea stipulatiuniloru parisiene! Se aduna de locu in Constantinopole ambasadorii impoterniciti, spre a carpi asta ruptura; insa providintia, alu cárei destinu e neprevédutu, a vrutu, cá aceea sa remána dupa cum este. Adunarea natiunala din Bucuresci, s'au mai bine disu, aristocratii boieri faurira planuri incontr'a lui Cuz'a și a Gubernului lui, a la Changranier et Comp., ear Cuz'a cá unu Napoleonu i alungá afara din Camera prin baionete,— unu actu, carele de și din punctu de vedere alu dreptului nu se póte aprobá, totusi e bunu in interesulu poporului románu; cáci reieptandu boierii legea rurala și electorala, au vrutu a lipsi poporulu de tóte folóșele și libertátile acelea, cu care Domnitoriulu erá datoriu a-lu prevedé dupa tractatulu parisienu. Principele Cuz'a, in interesulu poporului, s'au provocatu chiaru insusi la poporu.

Lovitur'a de statu in sa, dupa cum o numescu cu placere jurnalele germane,— s'au intemplantu fára vre-o urmare óresi-care seriósa; cáci se vede, ca și boieriulu — și teme pelcuti'a, intocmai cá și sermanulu celu de tóte dílele. Nu s'au intemplantu o singura arestare, nu s'a confiscatu nici o fóia, de și d'astea se ntempla in lume uneori chiaru și fára lovituri de statu. Votulu universalu alu poporului, la care s'a provocatu Cuz'a, i va justificá faptulu; ear camera, ce se va aduná pe bas'a alegeriloru nóue, va fi spríjínulu guvernului lui Cogalnicénu.“

Mai multu mai puținú favoritoriu despre cele intemplate in Románi'a vorbescu și celelalte foi magiare, ale cároru pasagie mai interesante numai lips'a spatiului și multimea materiilor, ce zacu asupra-ne, nu ne permitu a le reproduce. Un'a in sa o vedemu și din acést'a: ca preste totu press'a germana e mai egoistica și mai mica la sufletu decátu cea magiara.

„Reform'a“ din Vienn'a despre conflictulu din Románi'a.

Cu câtu suntú mai multe sinistrele și odióșele dejudecári ale lucruriloru din Románi'a prin foile germane vienesé, și cu câtu curgu mai cu patima informatiunile ce le priimescu și le reproducu ele despre aceste eveneminte grave: cu atât'a mai imburcatoriu e a vedé, cumu un'a din aceste foi, și inca un'a din cele mai de frunte și mai considerate, si-ia ostendé a cercetá starea lucruriloru pe bas'a istoriei, și a le judecá dupa adeveratulu loru meritu, dupa date positive, și nu dupa inspiratiuni momentane și afecte fantastice. Acést'a fóia este „Reform'a“, edata de Schuselka, de acelu barbatu, pre care Vienn'a și tóta Austri'a lu cunóșce de adevratu omu alu poporului, de „echter Volksmann.“

„Reform'a“ dar, in nr. 21 din 26 Maiu a. c., apretuiesce pe deplinu insemnatatea europeana a celoru ce se intempla acumu in vecin'a Romania, unde „unu poporu“, desceptatu din sclavia de sute de ani, se ncórdá din tóte poterile sele de viétia, a scutura ereditatea unui trecutú tristú și a ajunge la forme de statu, cari potu dá medulariloru lui conditiunile unei esistintie demne de omenime.“ Dar, pentru de a poté dejudecá lucrulu ma bine, ea crede, ca e de lipsa a aruncá o reprivire asupr'a istoriei celei mai nóue a Romaniei.

„Dupa ce reshoiulu orientálu, dice ea, eliberase principatele de protectoratulu rusescu, poterile cele mari in conventiunea de Paris din 7/19 Augustu 1858 regulara referintia lorú fatia cu Pórt'a suzerana, și recunoscendu pe deplinu autonomi'a tieriei, statorira liniamentele formatiunei eii politice. Acést'a conventiune a datu principatelorú binefaceri mari și nenegabile. Insa dorintiei poporului ambelorú tieriei, esprimate cu taria și urgentia, se improtivi in dóue puncte esentiale. Ea adeva denegá principatelorú unirea, și in locu de principele ereditariu, care-lu cerura, le dete doi principi alesi pe viétia. Déca in sa monarchi'a electiva in sine se potrivește fórté reu cu forme constitutiunale, reulu crescú inca prin constitutiunismulu im-

pusu principatelorú. Representanti'a natiunei, ce se dete prin censulu celu preste mesura mare, se prefacú in reprezentantia a boierimeii, intr'o reprezentantia, in carea ambitiosii candidati ai tronului principescu cu puținá ostendéla castigara superioritatea.

Din cele trei clase de alegatori, cea d'antáiu, ce presupuneá venitu curatu anualu de 1000 galbini din proprietatea de pamentu, aveá totu atátia deputati, cá cele dóue urmátóre impreura. In orasie poteau alege numai acei'a, cari intrebuintieza capitalu de 6000 galbini in vr'o intreprindere industrialá de vreunu felu, și in class'a proprietariloru mici censulu alegibilitáti au fostu 100 galbini pe anu, trasi din proprietatea de pamentu. Déca vomu considerá acumu, ca n principate mai nu este stare cetatienésca, ca locuitorii mai cu stare ai orasielorú suntú cea mai mare parte straini, cari fiindu subordinati la poderi esterne de statu, se bucura chiaru și de jurisdictiunea propria a patriei lorú; ca intreprinderile industriale suntú cea mai mare parte agronomice, și ca prin urmare intreprinditorii in multe privintie atárna in cele economice de proprietarii cei mari: vomu intielege, ca n reprezentanti'a tieriei erau reprezentate numai interesele boieriloru. Ear tieranii, enorm'a majoritate a natiunei, nu suntú reprezentati de locu in acést'a camera. Sa nu se créda cum-va, ca n class'a proprietariloru mici suntú respectate și interesele poporatiuniloru satesci. Cea mai mare parte a acelor'a n'are de locu proprietate de pamentu, și chiaru și in putinele sate libere censulu de 100 galbini atát'a e de mare, incátu și numai la dreptulu de alegere activa a tieraniloru nu se póte nici cugetá.

Caracterulu unei reprezentatiuni este dintr'o astfelu de ordine electorala, se póte hotari inainte cu securitate. Spre caracteristic'a eii fia disu, ca, dupacumu areta de curendu „Europ'a“ de Frankfurt, este unu cercu electoralu, in care doi alegatori au a alege trei deputati.

In periodulu d'antáiu ferbinte alu entusiasmulu patrioticu se ajunse plinirea celoru mai urgenti dorintie de unire ale natiunei. Alegerea din 5 și 24 Ianuariu c. v. 1859. chiamá unu singuru principe la tronulu ambelorú principate. Preste comissiunea centrala din Focsiani, acést'a creatura nascuta mórtá a conventiunei de Parisu, evenemintele curendu trecura la ordinea dílei, și astfelu prin contopirea ambelorú camere intru un'a singura, cárei'a-i stetú in fatia unu ministeriu, se facú celu d'antáiu pasu dela uniunea curatu personala la uniunea cea adeverata reala. Uniunea acést'a adeveratu ca se concese numai pe câtu tempu va traí principele Alessandru Ioann I; dar natiunea sperá cu dreptu curentu totulu dela auctoritatea faptelorú complinite, și nu potú crede, ca va despartí cine-va cu poterea ceeace se impreunase naturalminte.

Dupace se castigase astfelu terenulu, pe care sa se faca transformarea organizatiunei statului, acumu erá tempulu de a pune mân'a la opulu celu mare, de a delaturá ruinatur'a mostenita, de a constitui societatea pe base nóue, de a desceptá mass'a cea mare din leturgia de pan'acumu, de a radica positiunea lorú materiala și intelectuala și de a-i dá potintia a participá la viétia política, la formarea propriului lorú destinu. Solutiunea acestorú probleme mari și grele cerú intiepleciune inalta și patriotismu mare la ambii factori ai legislatiunei.

Celu d'antáiu pasu in directiunea acést'a fu solutiunea cestiunei tieraniloru. Acést'a fu punctulu, in care interesele natiunei cu interesele acelor'a, cari erau chiamati a formá reprezentatiunea eii, venira in celu mai diametralu contrastu, și unde prin urmare erá sa se manifesteze patriotismulu boieriloru pe câmpulu intereselorú materiale. De presinte, credemu, ca Románi'a e singura tier'a in Europ'a, in carea eliberarea tieraniloru de servitute inca nu e dusa la deplinire. In principate nu e vorb'a de aceea, de a eliberá proprietatea tieraniloru de servituti și sarcini reale, ce zacu pe dens'a. Problem'a e mai vertosu aceea, de a castigá mai antáiu tieraniloru proprietate. Pentruca referintia de pan'acumu a acestor'a fatia cu pamentulu datu lorú spre a-lu lucrá, dupa faptu și dupa dreptu nu este proprietate. Ear cumca acést'a stare fára dreptu și fára proprietate a multimei populatiunei agricole, atátu din motivele dreptáti, câtu și ale intiepleciunei de statu nu se póte sustiné, acést'a convictiune si-facú locu totu mai multu. Durandu ca si mai departe, trebui sa traga dupa sine ruin'a economica a tieriei, ingreunandu formarea capitalelorú, facendu cu nepotintia inflorirea industriei, ba periclitá deadreptulu inmultirea populatiunei. De aceea inca in art. 46 alu conventiunei de Parisu a fostu esprimate in principiu imbunatirea stárei tieraniloru. Dar tóte incercárilé, de a o esecutá acést'a, se sparserá de ne intrerupt'a resistintia a celorú indreptáti. Boierii conservativi se tinu de parerea aceea, ca totu pamentulu e proprietatea lorú, la carea dupa decisiunile

legale de pân'acumu din nefericire au temei de ajunsu. Cu aparint'a lor in mâna, eliberarea tieranilor de sub servitute voru a o concede numai cu acea condițiune, că sa nu dea tieranilor nimicu din pamenturile lor. Enormulu periculu, ce se produce prin aceea, deca 3 $\frac{1}{2}$ milioane de ômeni prin un'a lovitura sa se deslipesca de pamentu si sa se predea pe bine pe reu condițiunilor, ce li le va pune buna-voia boierilor, in orbire egoistica nu-lu vedu.

Fatia cu reclamarea reformei, ce devine din ce in ce mai urgenta, alu cărei organu e mai cu sêma generatiunea mai tinera formata in tierile straine, adeveratu ca ei nu indrasnescu a esî cu teori'a lor desvelita si gola si astfel a lovî n fatia principiile umanistice ale seculului si ale opiniunii publice a Europei civilizate. Dar punerea la cale a acestei reforme o sciura amană din di in di.

Mijlocele spre acest'a le au in mâna pré de ajunsu, fiindca într'o camera conchiamata pe bas'a legi electorale a conventiunei de Parisu, cu putina osteneala castiga invingerea. Candu cam acum doi ani ministeriulu Cretulescu adusesse unu proiectu de lege, care n fine eră sa realizeze ce promitea art. 46 alu conventiunei de Parisu, atunci camer'a adeveratu ca nu reieptă proiectulu de lege, dar lu amendă într'unu modu, încātu in tota form'a-si batù jocu de intentiunea art. 46 din conventiune. Principele Alessandru Ioann I., care pelanga minte limpede are si inima calda pentru marirea patriei sele si pentru fericirea supusilor sei apesati, cu dreptulu refusă acestei legi nefericite sanctiunea. Acesta prodițiune, fatia cu interesele boierime inalte, conservativii nu i-au potu'o ierta. Depe tempulu acel'a se datéza ur'a cea de mörte a boierilor asupr'a alesului natiunei; si lupt'a cea mai antăiu ascunsa, dar in urma chiaru si pe fatia incontr'a principelui, — acesta dreptate trebuie sa li o facemu — n'o portara fara istetime. Boierii se aruncara că pe unu calu de parada pe constitutiune si sciura face lumea sa créda, ca ei apera libertatea legala incontr'a navalirilor absolutismului. Egoismulu in inima si libertatea pe buze, cutezara a atacá tronulu principelui si printr'ensulu sacratulu paladiu alu unirei natiunei. Fiindca doue tronuri detera mai multe sperantie ambitiunei lor, nu se ndoira, a dá prada bunulu celu pretiosu si d'abia castigatu alu unitatii natiunale. In cele din urma nu se sfiira a-si luá refugiulu la refusarea contributiunei, nepasandu-le, ca prin aceea poteau sa faca sa stea pe locu masin'a statului si sa dea strainilor ansa binevenita de a se amestecá in afacerile interne ale tierii. Persistint'a barbatésca in acesta lupta este meritulu ministeriului Cretulescu.

Principele, dela suirea sea pe tron, a cercatu totu ce i-a fostu prin potintia, spre a aduce la armonia poterile legislative, si unitu cu camer'a a mplini marea sea missiune. Elu in cugetulu acest'a intrebuintiase tôte mijlocele parlamentarie, chiamase la potere tôte partidele, un'a dupa alt'a, si cu tôte acestea solutiunea celei mai ponderose cestiuni vitale a natiunei inca nu naintase nici cu unu pasu. Se vediu pe fatia, cu boierii nu voiescu eliberarea tieranilor; căci incercara a amană legea uriciosa cătu se va poté mai multu. Atunci principele cercă in odata, pentru cea din urma óra, contielegerea cu acesta camera. Pentru binele, ce-lu acceptá elu dela conclucrarea armonica, trecu cu vederea unele necuviintie si prevaricatiuni, ce se facusera asupr'a prerogativelor tronului seu, si pre Cogalniceanu celu într'adeveru liberalu, alu căru talentu eminentu oratoriu inca n sesiunea din urma aperase tronulu principelui într'unu cuventu capu de opera, l'insarcină cu formarea unui ministeriu nou. (Va urma.)

Sabiuu 31 Maiu s. n. 1864. (Tramisu. *) Diet'a Transsilvaniei si continua siedintiele sale din 23 Maiu meode. Deputat. din natiunea saxona suntu de fatia toti, afara de unulu din cerculu Brasiovlui, care si-a depusu mandatulu, deputatii Romani inca s'au adunatu — insa nu in asiá numeru, cătu sa ne potemu bucura de majoritate, — unii suntu adeveratu bolnavi, — si au cerutu concedia de absentare — altii suntu simulati bolnavi, castiga atestate medicale pentru a poté capetá concedia de a absentá, car unii ceru concediu pentru a-si poté compune lucrurile sale private. Nu numescu cu asta ocaziune pre nime, ci spunu onoratului publicu atát'a, ca afara de cei adeveratu bolnavi, ceialalti suntu considerati de nepasatori — si de neni interesati pentru lucrurile dietale, si deca nu au resemnatu la tempulu seu, candu se potea face in loculu lor alegeri nóue — suntu provocati a grabi, sa-si cuprinda locurile, — ca acum suntu si voru fi pertractári afundu taia-

tóre, in viet'a natiunala a Romániloru p. e. infintierea si organizarea curtii supreme judecatoresti pentru Transsilvania, inpartirea tierii, desbaterea patentei urbariale etc. voru dice Domnii, cari absentéza, ca densii nu voru stramutá cursulu lucrurilor; la acci Domni de respunde articululu I. despre egal'a indreptatire a natiunei române — care abia, dupa cum a fostu compusu prin majoritatea romána a dietei — este prin Maiestatea Sea sanctiunatu, si se va pune totu asiá si in lucrare.

Sperámu dela cunoscut'a iubire de dreptate preagratosului nostru monarchu; sa stámu dara numai cu credintia si statornicia in aperarea causei nóstre natiunale, si grat'a si partinirea Maiestatei Sele nu ne va lipsi.

Suntu rogate tôte gazetele române a petrece sirurile acestea in colónele lor.

Din Banatu. Doclinu in 11 Maiu 1864. Precum totu omulu, asiá si biat'a comunitatea nóstra trebuiá sa-si aiba necesulu seu. Necasulu si pot'ca nóstra ne este Notariulu, carele prin veninulu seu ni-a bolnavitu comunitatea nóstra. Pentru stápirea reului acestuia amu intrebuintiatu multe buiezi, dar pâna adi anca n'amu aflatu lécu in contr'a lui, si din di in di ce merge bôl'a acest'a nu numai ca ne-au cutropitu trupulu, dar a inceputu a se latí si asupr'a consciintiei nóstre sufletesci.

Defectorulu nostru celu mai istetiú si celu mai puternicu ni-au prescisu unu remediú drastic in sperantia sigura, ca mai multu pâna in 315 Maiu va scóte reulu dela noi, si comunitatea nóstra se va insanatosia.

In urmarea medicinei prescise reulu cá (sa nu se póta încuibá si mai tare in comunitatea nóstra a inceputu sa róda si la redacin'a cunoscentiei nóstre, sufletesci, cu acea socotéla ca bolnavindu-se odata si sufletulu, trupulu va slabí si mai tare, prin urmare reulu va remané statornicu in comun'a nóstra.

Dupa planulu acest'a Notariulu prin nisce ômeni insemnati, a si inceputu lucrările sale. Ômenii acestia, uneltele notariului si ai altor'a, luandu utiliele in susu si in josu, si nepaciundu ômenii din casa in casa au buitu, si au scrisu pe mai multi ômeni, ca aru voi se primésca legea greco-catolica.

Urmarea a fostu, ca in 315 Maiu ne amu pomenitu cá o comissiune in satulu nostru, carea venise cu scopu sa constateze pre cei ce voru sa trecá la legea greco-catolica, si sa se unésca cu biseric'a dela Rom'a.

Presidele Comissiunei, spunendu scopulu venirii sale, a provocatu pre ômenii adunati, cá totu insulu, care voiesce sa se unésca, sa se dechiare inaintea comissiunei numai pentru capulu seu. La acest'a poporeni au intrebatu, ca cum va fi cu „iberlandulu“ si cu alte usiurári, si dupa ce D. Presidele au respunsu: ca pentru trecerea la legea greco-catolica nu se dá nemic'a, ci deca aru avé cine va vr'unu dreptulu „iberlandu“ acel'a trebuie sa mérga la judecata, si acolo nu se cauta, deca cine va e unitu, séu neunitu, románu séu jidovu, si numai asiá póte castigá, deca — si va aretá dreptulu seu inaintea judecátii.

Dupa acest'a s'au dechiaratu vr'o 10 ômeni, ca vréu sa trecá la legea greco-catolica, car ceialalti nu, dar si acestia fiindu putini nu s'au primitu, si asiá au remasu nemangaiati in cunoscentia lor sufletésca.

Comissiunea, finindu-silucrarea, s'au indepartatu dela noi, dar reulu nostru celu amaru totu ni-a mai remasu, căci notariulu chiamandu ômenii cei ce s'au dechiaratu pentru unire li-au spu: ca ei de adi inainte au se platésca totu insulu cu 3 f. mai putinu, fiindca nici la Vladic'a, nici la invetiatoru nu-su indatorati a mai platí mai multu, — si prin amagirile acestea se încerca si mai departe a ne turburá pacea si liniscea nóstra sufletésca.

Dar bunu e Domnedieu, si avemu credintia tare, cá Ilustritatea sea Domnulu Administratoru va stramutá reulu acest'a dela noi si va restitui pacea si liniscea deplina in comunitatea nóstra.

Varietáti si noutáti de di.

(E m e n d a r e.) Onorate Domnule Redactoru! Aducendu nr. 35 alu „Telegralului Romanu“ din 30 Aprilo a. c. scirea,*) ca subscrisulu asiú fi denumitu de translatoru la Cancellari'a aulica transsilvana pentru limb'a romána, de órece scirea acest'a nu e adeverata, si „Concordia“ a reproduso cu nisce observári, cari suntu in stare a tredi in cetitoriu parerea, ca m'amu batutu dupa unu postu, care e spre scaderea natiunei, ve rogu sa aveti bunatate a-o indrepta intr'acolo, ca nu la Cancellari'a aulica transsilvana, ci la tribunalele civili din Vien-

*) Scósa din foile germane de Vienna.

n'a şum denumită de translatoru alu limbei romane, si nu din partea cancelariei aulice transsilvane, ci a curtei de apelatiune de aici.

Pre lângă care remanu cu deosebita stima.
Vienn'a in 22 Maiu 1864.

Iosifu Gallu m. p.
Accesistu la Cancellari'a aulica transsilvana si translatoru de limb'a româna la tribunele civili din Vienn'a.

Principatele române unite.

Amesuratu declaratiunei noastre din nr. premergatoriu comunicâmu astadi alu doilea actu mare diu 2|14 Maiu 1864.

STATUTU

desvoltatoriu conventiunei din 7|19 Augustu 1858.

Conventiunea incheiata la Parisu in 7|19 Augustu 1858 intre curtea suzerana si între puterile garanti autonomiei Principatelor Unite, este si remâne legea fundamentală a Romaniei.

Insa indoita alegere din 5 si 24 Ianuariu 1859, sevarsirea Unirei si desfiintarea comisiunei centrale facendu neaplicabili mai multe articole esentiali din Conventiune, atatu pentru reasiedierea ecuilibrului între puterile Statului, se propune natiunei urmatoriulu Statutu:

Art. 1. Puterile publice suntu incredintiate Domnului, unei adunări ponderatrice, si adunării electivă.

Art. 2. Puterea legiutória se exercita celectiv de Domnu, de adunarea ponderatrice si de adunarea electivă.

Art. 3. Domnulu are singuru initiativ'a legiloru; elu le pregatesce cu concursulu consiliului de Statu si le supune adunării electivă si corpului ponderatoriu, spre votare.

Art. 4. Deputatii Adunării Electivă se alegu conformu asiediammentului electorală aci anecsatu.

Presiedintele Adunării se numesce in fia-care anu de Domnu, din sinulu ei; era Vicepresiedintii, Secretarii si Cestorii se alegu de Adunare.

Art. 5. Adunarea Electivă discuta si votéza proiectele de legi, ce i se voru presintá de Domnu. Aceste proiecte se voru sustiné in Adunare de Ministrii séu de membrii Consiliului de Statu, ce se voru delegá de Domnu spre acestu sfersitu; ei voru fi ascultati ori cându voru cere cuventulu.

Art. 6. Budgetulu cheltuieliloru si alu receteloru, pregatitu in totu anulu prin ingrijirea puterei esecutive si supusu Adunării Electivă, care-lu va poté amendá, nu va fi definitiv, decâtu dupace va fi votatu de dens'a. Déca budgetulu nu s'aru votá in tempulu oportunu, puterea esecutivă va indestulá ser viciile conformu ultimulu budgetu votatu.

Art. 7. Corpulu ponderatoriu se compune de Mitropolitii tierci, de episcopii eparchieloru, de antáiulu presiedinte alu Curtii de cassatiune, de celu mai vechiu dintre generalii armatei in activitate, si osebitu inca de 64 membrii, cari se voru numi de Domnu, jumetate dintre persóne recomandabili prin meritulu si esperiint'a loru, si cealalta jumetate dintre membrii consiliiloru generali ale districteloru, si anume câte unulu de fia-care judetiu.

Membrii Adunării ponderatrice se bucura de aceeași neviolabilitate garantata deputatiloru prin art. 36 alu asiediammentulu electorală aici anexatu.

Art. 8. Membrii Corpului ponderatoriu se re'noiescu din doi ani in doi ani, câte o a treia parte, dara numai încátu se atinge de membrii numiti de Domnu.

Membrii esiti se voru poté numi din nou; functiunile loru uu voru incetá decâtu cu instalarea membriloru celor noi.

Art. 9. Durata sesiuniloru corpului ponderatoriu, prelungirea loru si convocarea acestui corpu, suntu supuse reguliloru prescise prin Art. 17 din Conventiune pentru Adunarea Electivă.

Art. 10. Membrii corpului ponderatoriu voru priimi o indemnizare de trei galbeni pe di in totu timpulu sesiunei.

Art. 11. Mitropolitulu primaru alu Romaniei este de dreptu presiedintele corpului ponderatoriu; doi vice-presiedinti se numescu de Domnu din sinulu acestui corpu. Ceialalti membrii ai biuroului se alegu de Adunare.

In casu de impartire egale a voturiloru, votulu presiedintelui este precumpanitoriu.

Siedintiele corpului ponderatoriu suntu publice, afara cându contrariulu s'aru cere de o a treia parte a membriloru presinti.

Ministrii, chiaru nefiindu membri ai Adunării ponderatrice, au dreptulu de a asistá si a luá parte la tóte deliberrarile; ei voru fi ascultati ori cându voru cere cuventulu.

Art. 12. Dispositiunile constitutive ale nóuei organizatiuni a Romaniei suntu puse sub ocrotirea corpului ponderatoriu. Elu poté, la finitulu fia-carei sesiuni, propune Domnului imbunatatirile ce aru socoti trebuitórie in diferitele ramuri ale administratiunei.

Aceste propuneri, Domnulu le va poté recomandá consiliului de Statu spre a se preface in proiecte de legi.

Art. 13. Ori ce proiectu votatu de Adunarea Electivă, afara de budgetulu venituriloru si cheltuieliloru, se supune corpului ponderatoriu, care va apretiu, déca este compatibile cu dispositiunile constitutive ale nóuei organizatiuni.

Art. 14. Corpulu ponderatoriu, séu adópta proiectulu asiá cum s'a votatu de adunare, séu ilu amendéza, séu ilu respinge cu totul.

Déca proiectulu de lege este adoptatu fâra modificare de corpulu ponderatoriu, elu este supusu sanctiunei Domnului.

Déca proiectulu este amendatu de corpulu ponderatoriu, elu se întórece adunării electivă.

Déca adunarea incuviintéza amendamentele corpului ponderatoriu, proiectulu amendatu se supune sanctiunei Domnesci.

Déca, din contra, Adunarea electivă respinge acele amendamente, proiectulu se tramite consiliului de Statu spre a se studiá din nou. Guvernulu poté apoi presintá Camerei, in sesssiunea curente séu viitórie, proiectulu revediatu de consiliulu de Statu.

Déca corpulu ponderatoriu respinge cu totul proiectulu votatu de Adunare, acestu proiectu se tramite Consiliului de Statu, spre a se studiá din nou. Unu asemine proiectu nu se poté presintá Adunării electivă, decâtu in a dóu'a sesssiune.

Art. 15. Numai corpulu ponderatoriu are dreptulu de a priimi petitiuni si de a le discutá, déca este trebuintia.

Art. 16. Regulamentele interiori ale adunării electivă si ale corpului ponderatoriu se pregatescu prin ingrijirea Guvernului.

Art. 17. Toti functiunarii publici fâra esceptiune, la intrarea loru in functiune, suntu datori a jurá supunere Constitutiunei si legiloru tierci si credintia Domnitoriului.

Art. 18. Statutul de fatia si asiediammentulu electorală aci anexatu, voru avé putere de lege din díu'a aprobatiunei loru prin sufragiulu natiunale.

Nóua adunare electivă si Corpulu ponderatoriu se voru constitui si intruni in termenulu prevediatu de art. 17 alu Conventiunei.

Decretele, ce pâna la convocarea nóuei adunări se voru dá de Domnu, dupa propunerea Consiliului de ministri si Consiliulu de Statu ascultatu, voru avé putere de lege.

Datu in Bucuresci, in 2 Maiu 1864.

ALESSANDRU IOANN. (Subscriii.) Cogalnicénu.
Balanescu. D. Bolintinénu. P. Orbescu. Generalu Manu.

Mai nou.

In siedintia dietala de astadi (Mercuri) Presiedintele aduce la ordinea díei propunerea de mai susu a lui Maager, si acest'a motivéza in cuventu, ce tinu preste o óra, propunerea sea si a consotiloru sei din punctu in punctu. Dupa mai multe desbateri, ce le vomu comunicá pe largu in nr. mai de aprópe, se decise: a se alege unu comitetu de 14 membrii din sinulu dietei, care 'n tempu de 8 díe sa pertracteze propunerile aduse si sa refereze dietei.— Se citește o petitiune a d. Axentiu Severu privitóre la alegerea lui de deputatu dietalu, si se dá comitetulu de petitiuni spre pertractare ulterióra. Pope'a interpeléza pre Presidiu pentru alegerea dr. Hodosiu.— In loculu notarului Eitel se alege cu mare maioritate dep. Budacker.—

„Herm. Ztg.“ etc. are anu telegramu dtó Vienn'a 13|19 Maiu, in urm'a carui'a consiliulu ministriloru aru fi hotaritu in aceeași dí (eri), ca sa se incépa cladirea drumului feratu Aradu—Sabiiu si spre scopulu acest'a a cere imprumutu dela banc'a de creditu 5 millióne.

In politic'a esterióra nimicu mai importantu. In Romania au urmatu declaratiunile poporului cu enorma maioritate in favórea Guvernului. D. e. in Bucuresci din 21,734. votanti 21,730 au votatu pentru actele domnesci, si numai 4 contr'a. Resultatele generale nu vomu intardia a le comunicá cititoriloru nostri indata dupa publicarea loru.—

Corespondintia.

T. V., S. Mare multiamita; se va face.— G. S. si D. R. in S. Pentru certe personale suntu inchise colónele acestui diuariu.— I. P., L. Salutare si multiamita.